

Arkadiusz HALAMA
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE TERENAMI ZALEWOWYMI NA PRZYKŁADZIE MIASTA CZECHOWICE-DZIEDZICE

SUSTAINABLE MANAGEMENT OF FLOODED AREAS IN CZECHOWICE-DZIEDZICE CITY

ABSTRACT: The flooded areas are one of the most conflicting areas. They are exposed to the risk of flooding and high losses as a result of the flooding. Unfortunately, these areas are often designed and used for development. The use of these sites must take into account the safety of the population, economic development and the environment, according to the principles of sustainable development. In the article were described the basic assumptions of the sustainable development and the risks associated with flooded areas management. The areas exposed to the danger of flooding in Czechowice-Dziedzice according to the preliminary flood risk assessment and the study of the conditions and directions of spatial planning were presented. The assessment of existing spatial policy on such areas in Czechowice-Dziedzice city were made.

KEY WORDS: sustainable development, flooded areas, floods

Tereny zalewowe to tereny wybitnie konfliktogenne. Narażone są w znacznym stopniu na ryzyko zalania i wysokich strat w wyniku powodzi. Tereny te jednak często są przeznaczone i wykorzystywane pod zabudowę. Problem ten jest zwykle krótko dostrzegany podczas katastrofalnych klęsk żywiołowych i odchodzi w niepamięć aż do kolejnej powodzi. Ostatnie zmiany prawa wymuszają bardziej rygorystyczne zajęcie się tym problemem. Jego rozwiązanie nie jest jednak proste i oczywiste. Nie można nagle zabronić wykorzystywania wszystkich takich terenów pod budownictwo, gdyż zapewne będzie się to wiązało z protestami różnych grup interesu, takich jak np. właściciele gruntów czy deweloperzy. Użytkowanie tych terenów musi uwzględniać i godzić bezpieczeństwo ludności z rozwojem gospodarczym oraz środowiskiem, czyli być zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

W artykule przybliżono podstawowe założenia zrównoważonego rozwoju, zagrożenia związane z niewłaściwym zagospodarowaniem terenów zalewowych oraz wybrane

akty prawne regulujące wykorzystanie tych terenów. Zidentyfikowano obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w mieście Czechowice-Dziedzice na podstawie wstępnej oceny ryzyka powodziowego oraz aktualnych dokumentów planistycznych, obowiązujących na obszarze miasta. Podjęto próbę oceny dotychczasowej polityki przestrzennej na takich obszarach na terenie miasta Czechowice-Dziedzice.

Geneza zrównoważonego rozwoju sięga początku lat osiemdziesiątych w Polsce (Kozłowski 1985) i za granicą, kiedy to opracowany został tzw. raport „Bruntland”¹. Za zrównoważony rozwój uważa się rozwój stabilny, uwzględniający takie procesy zmian, w których eksploatacja zasobów, główne działy inwestowania, kierunki postępu technicznego oraz zmiany instytucjonalne pozostają ze sobą w reakcji niekontrowersyjnej i harmonijnej, i dający możliwość zaspokajania aktualnych ludzkich potrzeb i aspiracji w przyszłości (Boć, Nowacki, Samborska-Boć 2004). Kolejny dokument o charakterze ponadnarodowym, zwany potocznie Agendą 21, był pokłosiem Szczytu Ziemi z Rio de Janeiro w 1992 r.

Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, który integruje procesy gospodarcze, społeczne i polityczne przy zachowaniu równowagi środowiska i trwałości procesów przyrodniczych (Lorek 2002). Ma on na celu zachowanie środowiska dla terażniejszych i przyszłych pokoleń. Zrównoważony rozwój jest kompromisowym, pragmatycznym podejściem do koncepcji gospodarowania zasobami naturalnymi.

Zrównoważony rozwój utożsamia się ze zbiorem celów społecznie nadrzędnych, takich jak dobrobyt (zarówno materialny, jak i społeczny), sprawiedliwość i szeroko rozumiane bezpieczeństwo. Zrównoważony rozwój, rozumiany także jako ład zintegrowany, jest integracją pięciu łańdów:

- ekologicznego,
- ekonomicznego,
- społecznego,
- przestrzennego,
- instytucjonalno-politycznego.

Zasady zrównoważonego rozwoju są pewnego rodzaju drogowskazem, wytycznymi dla prowadzonej polityki przestrzennej, która powinna realizować cele ekonomiczne, społeczne i ekologiczne, mając na uwadze najbardziej racjonalne gospodarowanie przestrzenią. Zasoby przestrzeni należą do zasobów ograniczonych i w zasadzie nieodnawialnych². Większość terenów nie będzie sprawiała problemów związanych z ich racjonalnym zagospodarowaniem, zdarzają się jednak obszary niezwykle konfliktowe i trudne do racjonalnego wykorzystania. Przykładem mogą być tereny zalewowe.

Planowanie przestrzenne na takich terenach, realizowane zgodnie z zasadami ekorozwoju, powinno łączyć rozwój oraz dobrobyt będący jego następstwem, sprawiedliwość

---

¹ Raport przygotowany w 1987 r. przez Światową Komisję ds. Ochrony Środowiska i Rozwoju (World Commission on Environment and Development)

² Można oczywiście wyburzyć istniejącą zabudowę, czyli w pewnym sensie odzyskać przestrzeń, jednak koszt i opór społeczny przeciwko takiemu działaniu będą bardzo wysokie.

i swobodę w dostępie do zasobów przestrzeni oraz gospodarowaniu nimi, a także szeroko rozumiane bezpieczeństwo (zdrowia i życia na takich terenach). Sprowadza się to do wprowadzenia pewnych ograniczeń w intensywnym zagospodarowaniu terenów zalewowych.

Takie zagospodarowane (zurbanizowane) tereny w miastach zawsze będą narażone na wysokie straty, będące następstwem powodzi. Najważniejszymi przyczynami są gęsta miejska zabudowa i lokalizowanie obiektów infrastruktury technicznej. Uszczelnienie terenu, znaczące zmniejszenie lub nawet wyeliminowanie infiltracji³ przyczynia się do zwiększenia przepływów w rzekach i bardziej „gwałtownych” wezbrań. Nie bez znaczenia jest wiara mieszkańców na terenach zalewowych w niezawodność urządzeń służących ochronie przeciwpowodziowej, tj. wałów przeciwpowodziowych czy zbiorników retencyjnych. Ponadto niektóre z elementów infrastruktury technicznej są niezwykle podatne na uszkodzenia lub zniszczenia podczas powodzi i w związku z tym generują największe zagrożenie dla środowiska. Najważniejsze z nich to elementy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, a w szczególności oczyszczalnie ścieków (często zlokalizowane w okolicach rzek, nierzadko na terenach zalewowych).

Powódź jest zjawiskiem zasadniczo nieprzewidywalnym, można więc jedynie ograniczać jej negatywne następstwa, stosując dwie grupy rozwiązań – środki techniczne i rozwiązania nietechniczne.

Przez środki techniczne, wpływające na ilość i szybkość powierzchniowego spływu wody, rozumie się m.in. budowę zbiorników retencyjnych, w tym suchych wałów przeciwpowodziowych⁴. W polskim społeczeństwie dominuje raczej nieuzasadniona wiara w powyższe urządzenia, o czym mogą świadczyć narastające straty wywołane kolejnymi powodziąmi. Takie budowle wywierają najczęściej znaczące oddziaływanie na środowisko i tym samym budzą wiele sporów, zwłaszcza wśród ekologów. Rozwiązania nietechniczne to działania mające na celu „odsunięcie ludzi od powodzi”, czyli właściwie prowadzona polityka przestrzenna na obszarach zagrożonych zalaniem.

Wykorzystanie terenów zalewowych jest regulowane przez wiele aktów prawnych w formie dyrektyw unijnych, ustaw i rozporządzeń. Najistotniejsze z nich to:

- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. w sprawie ustanowienia ram dla działalności Wspólnoty w dziedzinie polityki wodnej (tzw. ramowa dyrektywa wodna – RDW);
- Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. dyrektywa powodziowa);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (DzU 2001, nr 115, poz. 1229 z późn. zm.);

³ Naturalnego wsiąkania wód do gruntu.

⁴ Zwanych także polderami.

– Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (DzU 2003, nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

Dyrektywy nie określają szczegółowo sposobów, tylko cele, które należy osiągnąć. Dyrektywa powodziowa jako główny cel określa ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi, natomiast uszczegółowienie, czyli cele zarządzania ryzykiem powodziowym, przedstawiono w art. 7 ust. 2 poprzez położenie „szczególnego nacisku na ograniczenie potencjalnych negatywnych konsekwencji powodzi dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej oraz jeżeli zostanie to uznane za właściwe, na działania nietechniczne lub na zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi” (Dyrektywa 2007/60/WE). Podstawy ochrony terenów zalewowych zostały ujęte w art. 1 RDW – mowa tam o „przyczynianiu się do zmniejszenia skutków powodzi”. Aktem prawnym uzupełniającym RDW jest dyrektywa powodziowa, w której przedstawiono zasady oceny i zarządzania ryzykiem powodziowym oraz podstawowe dokumenty służące tym celom. Na państwa członkowskie nałożono obowiązek dokonania wstępnej oceny ryzyka powodziowego, na podstawie której określone zostaną obszary, na których występuje duże ryzyko powodziowe lub jego wystąpienie jest prawdopodobne. To opracowanie przygotowano w Polsce, zgodnie z wymogami, do końca 2011 r. Kolejnym etapem jest przygotowanie map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego (art. 6 ust. 1 dyrektywy powodziowej) dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi do końca 2013 r.

Do obszarów zagrożonych następstwami powodzi zaliczono obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:

- przelania się wód przez koronę wału przeciwpowodziowego,
- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
- zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących (Prawo wodne, art. 88d, ust. 2, pkt 3).

Obszary przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego powinny zostać uwzględnione w szeregu dokumentów planistycznych, takich jak m.in.:

- koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju,
- plan zagospodarowania przestrzennego województwa,
- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (dalej: studium),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (dalej: miejscowy plan),
- decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego lub decyzji o warunkach zabudowy (Prawo wodne, art. 88d, ust. 5).

Gospodarowanie terenami zalewowymi jest realizowane przez:

- jednostki samorządu terytorialnego (dalej: j.s.t.), które są zobowiązane do sporządzania studium i miejscowych planów,
- jednostki administrujące wodami, odpowiadające za budowę i utrzymanie infrastruktury technicznej, przygotowanie opracowań planistycznych oraz uzgodnień z j.s.t. Na terenie gminy Czechowice-Dziedzice jest to Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (dalej: RZGW) w Gliwicach i Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

(dalej: ŚZMiUW). Organem nadrzędnym dla wszystkich RZGW jest Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, odpowiadający za opracowanie dokumentów planistycznych dla całego kraju.

Współdziałanie władz gminy z dyrektorem właściwego regionalnego zarządu gospodarki wodnej powinno zacząć się już na etapie sporządzania studium zgodnie z art. 11 pkt 6 lit. i Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym poprzez opiniowanie rozwiązań przyjętych w projekcie studium. Uwzględnienie poziomu zagrożenia powodziowego wynikające z wyznaczenia obszarów wykazanych na mapach zagrożenia powodziowego (Prawo wodne, art. 88f, ust. 5, 6) będzie obligatoryjne dla inwestycji na tych terenach. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zabronione jest wykonywanie robót i czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w tym budowy obiektów budowlanych.

Charakterystyka gminy Czechowice-Dziedzice

Gmina Czechowice-Dziedzice położona jest w powiecie bielskim, w południowej części województwa śląskiego. Jest gminą miejsko-wiejską. W jej skład wchodzi część miejska – obszar miasta o powierzchni 33 km² zamieszkuje 35 498 osób (stan na 2011 r. wg danych GUS, BDL; www.stat.gov.pl) – oraz wiejska z 8 872 osobami. Gmina jest znacznie zurbanizowana, czego następstwem jest m.in. wysoka gęstość zaludnienia, która na terenie miasta wynosi prawie 1100 osób/km². Dla całej gminy wskaźnik ten wynosi 670 osób/km² i jest znacznie wyższy niż średni w województwie śląskim.

Głównymi ciekami wodnymi przepływającymi przez teren Czechowic-Dziedzic są: Wisła, Biała oraz Łownica wraz ze swoim dopływami Wapienicą oraz Jasienicą. Dodatkowo na obszarze gminy znajduje się szereg potoków, m.in. Borówka, Wałówka, Młynka, potoki Krzywa i Czechowicki. Wszystkie cieki i zbiorniki wodne na terenie gminy Czechowice-Dziedzice zajmują powierzchnię ponad 0,450 km² (Aktualizacja Programu... 2009), co stanowi prawie 6% powierzchni gminy. Zasobami wodnymi zarządza Dyrektor RZGW w Gliwicach oraz ŚZMiUW (głównie mniejszymi ciekami o znaczeniu rolniczym).

Na terenie gminy mieści się fragment zbiornika Goczałkowickiego oraz znaczna część obszaru chronionego programem Natura 2000 „Dolina Górnej Wisły”, stanowiącego sieć ekologiczną państw należących do Unii Europejskiej.

Ludność gminy od 2000 r. stale wzrasta (www.stat.gov.pl). Na terenach miejskich gminy w opisywanym przedziale czasowym najpierw nastąpił spadek liczby mieszkańców, a następnie od 2004 r. ich stopniowy wzrost. Może to świadczyć o braku niekorzystnego zjawiska przepływu mieszkańców z terenów miejskich na wiejskie. Skoro jednak liczba ludności miasta wzrasta, to można oczekiwać także większej presji na wykorzystanie dostępnych terenów miasta (w tym zalewowych), zwłaszcza pod osadnictwo.

Tereny zagrożone powodzią

Czechowice-Dziedzice są bardzo specyficznym obszarem, na którym zagrożenie powodziowe jest związane z gęstą siecią hydrograficzną. Oprócz zagrożenia wynikającego z bliskości Wisły dodatkowe stwarzają także mniejsze jej dopływy, takie jak np. Jasienica, Iłownica czy Biała (Białka). Również mniejsze ciek wodne (potoki) mogą stanowić zagrożenie powodziowe, zwłaszcza w przypadku gwałtownych wezbrań, spowodowanych nawałnymi deszczami. Do dużych strat powodziowych przyczynia się kształt terenu, narażone na zalanie są płaskie tarasy wzdłuż rzek, dodatkowo dosyć gęsto zabudowane.

Pozorne wrażenie bezpieczeństwa mogą stwarzać zastosowane środki techniczne, tj. zbiornik Goczałkowice (który przyczynił się do redukcji fali powodziowej w 1997 r.) oraz obwałowania wzdłuż mniejszych cieków. Nie zapobiegło to jednak powodziom na terenie Czechowic-Dziedzic. Podczas największych udokumentowanych powodzi, (1997 i 1998 r.) pod wodą znalazło się około 700 ha powierzchni gminy. W 1997 r. powódź objęła doliny wszystkich rzek znajdujących się w obszarze gminy (Studium... 2012). Zasadniczą przyczyną tego zjawiska była kumulacja wód opadowych na zawalu, na skutek których stan w rzekach znacząco się podwyższył, uniemożliwiając tym samym odpływ tych wód systemem rzeczonym (stąd również nagłośnione w mediach, aczkolwiek bezprawne, rozkopanie wału przez mieszkańca gminy, co umożliwiło spływ nagromadzonej tam wody).

Można wyróżnić dwa rodzaje powodzi:

- wynikający z wezbrania Wisły i obejmujący tereny międzywała (częściowo zapobiega temu zbiornik Goczałkowice);
- zalanie terenów na zawalu, wynikające z przelania wód przez koronę wału lub rozmycie wału; sprzyjać temu będzie specyfika opadów (krótkie i gwałtowne).

Mając na uwadze specyfikę powodzi, poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na rozległych tarasach zalewowych występujących w dolinach Wisły, Iłownicy oraz Wąpianicy jest praktycznie niemożliwa.

Do obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi lub podtopień według studium należą:

1. Strefa zagrożenia Q1%⁵. Tereny znajdujące się w międzywale i wąskie odcinki den dolin rzecznych, ograniczonych wysokim brzegiem. Na obszarach takich zabrania się wykonywania jakichkolwiek czynności, które mogłyby doprowadzić do utrudnienia ochrony przed powodzią (budowania urządzeń wodnych, sadzenia drzew i krzewów) – zgodnie z Prawem wodnym.

2. Strefa zagrożenia Q1%. Tereny bezpośrednio narażone na zalanie, na których zalecane jest zrezygnowanie z działalności budowlanej, szczególnie w sferze mieszkalnej.

---

⁵ Przepływ o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na 100 lat.

3. Dna dolin rzecznych. Tereny położone na odcinkach dolin rzecznych, na których zalecane jest całkowite ograniczenie budowy, a w szczególności na obszarze gruntów słabo nośnych.

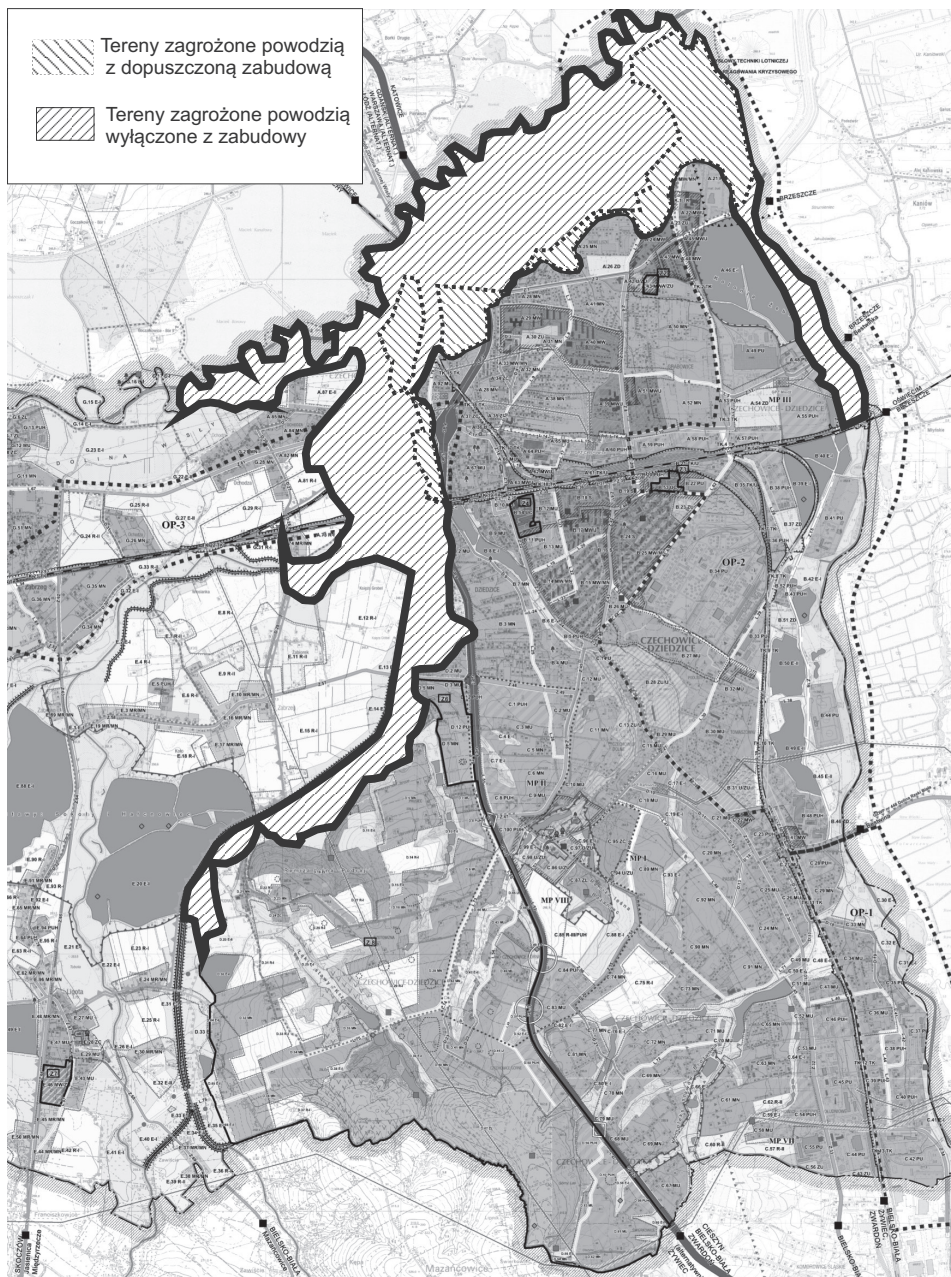
Powyższe tereny (obszar zakreskowany) przedstawiono na rysunku 1. Oprócz terenów w południowej części miasta za tereny zagrożone powodzią uznano także tereny wzdłuż dopływów (wąskie pasy w zachodniej i wschodniej części miasta). W §11 studium określono tereny wyłączone z zabudowy z powodu położenia w strefie zagrożenia powodziowego oraz występowania wartościowych zbiorowisk roślinnych. Na tych obszarach zabrania się nowej zabudowy oraz wykonywania innych robót i czynności określonych w Ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, ale istnieje możliwość ich wykorzystania jako suche poldery przeciwpowodziowe. Zabroniono także zabudowy obszarów znajdujących się w obrębie mniejszych rozmiarów dolin, które odprowadzają wody okresowo.

Na pozostałych terenach zagrożenia powodziowego dopuszczono zabudowę obwarowaną koniecznością zastosowania pewnych specjalnych rozwiązań. Uszczegółowienie zawarto w §17 pt. „Ochrona przed powodzią”. Dopuszcza się nową zabudowę na obszarach szczególnie narażonych na zjawisko powodzi wyłącznie w przypadku zastosowania rozwiązań gwarantujących bezpieczeństwo ludności oraz ich mienia w obrębie terenów:

- „R-I” – tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej z zakazem przeznaczenia na cele nierolnicze;
- „R-II” – tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej z możliwością ograniczonego rozwoju zabudowy;
- „E-II” – tereny otwarte w ciągach dolin, w których może być dopuszczona zabudowa wyłącznie związana z rolnictwem;
- „MR/MN” – tereny zabudowy mieszanej zagrodowej i jednorodzinnej;
- „MN” – tereny zabudowy jednorodzinnej;
- „MU” – tereny zabudowy mieszanej mieszkaniowo-usługowej o niskiej intensywności;
- „PUH” – tereny produkcyjno-usługowo-handlowe.

Owe wymogi to projektowanie obiektów kubaturowych bez podpiwniczeń (lub zastosowanie rozwiązań technicznych albo budowlanych zapobiegających podtopieniom), wzniesienie pierwszego poziomu użytkowego 0,3–1 m powyżej rozpoznanego lokalnego zagrożenia i nieutrudnianie odpływu i przepływu wód przez projektowane obiekty. Minimalną odległość lokalizowania obiektów od stopy wałów przeciwpowodziowych określono na 50 m.

Na rysunku 2 przedstawiono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Czechowicach-Dziedzicach według wstępnej oceny ryzyka powodziowego. Analizując wstępną ocenę ryzyka powodziowego, należy mieć na uwadze to, że z formalnego punktu widzenia jest ona dopiero podstawą sporządzenia map zagrożenia i ryzyka powodziowego i obecnie nie rodzi żadnych skutków prawnych. Obejmuje ona tylko obszary północnej części miasta, zagrożone w wyniku wylania Wisły. Zgodnie z obo-

Rys. 1. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w mieście Czechowice-Dziedzice według aktualnego studium

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań... 2012.

wiązującymi aktami prawnymi tylko dla tych obszarów będą sporządzone mapy zagrożenia oraz wprowadzone ewentualne ograniczenia w ich wykorzystaniu. Wstępna ocena ryzyka powodziowego nie uwzględnia terenów wzdłuż mniejszych cieków.

Podsumowanie

Przygotowywana przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej wstępna ocena ryzyka powodziowego oraz bazujące na niej kolejne dokumenty, tj. mapy zagrożenia powodziowego, mogą okazać się nieefektywnym narzędziem zapobiegania stratom powodziowym, gdyż nie obejmują wszystkich terenów zagrożonych powodzią (zwłaszcza dolin małych cieków).

Na uznanie zasługuje polityka przestrzenna prowadzona przez Gminę Czechowice-Dziedzice, gdyż w studium bardzo szczegółowo określono tereny zagrożone powodzią. Nie jest to akt prawa miejscowego i nie rodzi skutków prawnych dla mieszkańców, ale jest podstawą do przygotowywania i uchwalania miejscowych planów. Dyskusyjne wydaje się dopuszczenie zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, wprowadzono jednak dodatkowo specjalne wymogi co do budownictwa na takich obszarach. Wskazane jest przeprowadzenie akcji informacyjnej w sprawie zagrożenia powodziowego i pozostawienie mieszkańcom ostatecznej decyzji co do ryzyka związanego z wyborem takiej lokalizacji, zwłaszcza w związku z możliwą presją na wykorzystanie tych terenów. Takie gospodarowanie terenami zalewowymi zasługuje na miano zrównoważonego, integrującego aspekty społeczne, ekonomiczne i środowiskowe.

Bibliografia

- Aktualizacja Programu ochrony środowiska dla gminy Czechowice-Dziedzice na lata 2009–2012 z perspektywą do roku 2016, czerwiec 2009, http://www.czechowice-dziedzice.pl/www/_2.0/index.php?option=com_content&task=view&id=113&Itemid=101 (15.04.2013).
- Boć J., Nowacki K., Samborska-Boć E., 2004, *Ochrona środowiska*, Kolonia Limited, Wrocław.
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. w sprawie ustanowienia ram dla działalności Wspólnoty w dziedzinie polityki wodnej.
- Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.
- Kozłowski S., 1985, *Ekorozwój. Koncepcje rozwoju*, „Człowiek i Światopogląd” nr 5.
- Lorek E., 2002, *Budowa programów zrównoważonego rozwoju regionu w warunkach gospodarki polskiej*, [w:] *Zrównoważony rozwój regionalny w aspekcie integracji europejskiej*, red. A. Zagórska, K. Malik, M. Miszewski, Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji, Bytom.
- Raport przygotowany w 1987 r. przez Światową Komisję ds. Ochrony Środowiska i Rozwoju (World Commission on Environment and Development).
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Czechowice Dziedzice, II edycja, ujednolicony tekst studium przyjęty uchwałą nr XLVII/488/06 Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach z dnia 26 czerwca 2009 r. z późn. poprawkami, Czechowice-Dziedzice, Bielsko-Biała, wrzesień 2012, http://www.czechowice-dziedzice.pl/www/_2.0/index.php?option=com_content&task=view&id=34&Itemid=35(3.04.2013).

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (DzU 2011, nr 115, poz. 1229 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (DzU 2003, nr 80, poz. 717 z późn. zm.).

www.czechowice-dziedzice.pl (3.04.2013).

www.kzgw.gov.pl/pl/Wstepna-ocena-ryzyka-powodziowego.html (3.04.2013).

www.stat.gov.pl.

ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE TERENAMI ZALEWOWYMI NA PRZYKŁADZIE MIASTA CZECHOWICE-DZIEDZICE

ABSTRAKT: Tereny zalewowe to tereny wybitnie konfliktogenne. Narażone są na ryzyko zalania i wysokich strat w wyniku powodzi. Niestety, tereny te często są przeznaczone i wykorzystywane pod zabudowę. Użytkowanie tych terenów musi uwzględniać bezpieczeństwo ludności, rozwój gospodarczy i środowisko, nawiązując do zasad zrównoważonego rozwoju. W artykule przybliżono podstawowe założenia zrównoważonego rozwoju i zagrożenia związane z zagospodarowaniem terenów zalewowych. Przedstawiono obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w Czechowicach-Dziedzicach według wstępnej oceny ryzyka powodziowego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Dokonano oceny dotychczasowej polityki przestrzennej na takich obszarach na terenie miasta Czechowice-Dziedzice.

SŁOWA KLUCZOWE: zrównoważony rozwój, tereny zalewowe, powódzie